

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

od 18. lipnja 1985.(*)

„Pravo poslovnog nastana – Obavljanje djelatnosti: umjetnici-slikari”

U predmetu 197/84,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Tribunal administratif de Pau (Upravni sud u Pauu, Francuska), u postupku između

P. Steinhausera

i

Grada Biarritza,

o tumačenju članka 52. Ugovora o EEZ-u,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: O. Due, predsjednik vijeća, C. Kakouris, U. Everling, Y. Galmot i R. Joliet, suci,

nezavisni odvjetnik: P. VerLoren van Themaat,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za g. Petera Steinhausera, tužitelja u glavnom postupku, J. B. Saint-Cricq i F. Froment, odvjetnici,
- za grad Biarritz, J. Biatarana, odvjetnica,
- Za Komisiju Europskih zajednica, G. Berardis, član njezine pravne službe, u svojstvu agenta,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 30. travnja 1985.,

donosi sljedeću

PRESUDU

(Dio „Činjenice” nije naveden)

- 1 Rješenjem od 20. srpnja 1984., koje je Sud zaprimio 31. srpnja 1984., Tribunal administratif de Pau (Upravni sud u Pauu) uputio je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u prethodno pitanje o tumačenju članka 52. Ugovora koje se osobito odnosi na pitanje ulazi li u područje primjene tog članka odredba koja prihvaćanje kandidature za javni natječaj za dodjelu lokala koji je dio javne imovine općine uvjetuje državljanstvom.
- 2 Pitanje je upućeno u okviru spora između gradskog vijeća Biarritz-a i P. Steinhausera, profesionalnog slikara s njemačkim državljanstvom nastanjenog u tom gradu.
- 3 Dana 27. veljače 1983. tužitelj u glavnom postupku podnio je gradskom vijeću Biarritz-a zahtjev za sudjelovanje u javnom natječaju za dodjelu prava na najam jedne od kućica koje su dio javne imovine općine, smještenih u ribarskoj luci i trenutačno namijenjenih izlaganju ručno rađenih proizvoda za prodaju.
- 4 Dana 1. ožujka 1983. grad Biarritz uskratio je g. Steinhauseru pravo da sudjeluje u javnom natječaju zato što se u članku 3. podstavku 2. dokumentacije za nadmetanje navodi da „nikomu neće biti dopušteno da podnese ponudu ako ne dokaže francusko državljanstvo ...”.
- 5 G. Steinhauser tražio je pri Tribunal administratif de Pau (Upravni sud u Pauu) poništenje te odluke kojom se odbija njegov zahtjev, pozivajući se na neusklađenost članka 3. podstavka 2. predmetne dokumentacije za nadmetanje s člankom 52. Ugovora o EEZ-u, vezano uz slobodu poslovnog nastana.
- 6 Iako je Tribunal administratif de Pau (Upravni sud u Pauu) priznao izravnu primjenjivost članka 52. Ugovora o EEZ-u, smatrao je da iz odredaba tog članka jasno ne proizlazi da se one tiču i nacionalnih mjera, poput ove na koju se pozvao grad Biarritz, čiji izravan cilj nije reguliranje pristupa određenoj profesiji, nego se ograničavaju na to da se u javnom natječaju definiraju načini dodjele u najam lokala koji su dio javne imovine lokalne zajednice države članice, a tu dodjelu uvjetuje državljanstvom.
- 7 U tim je uvjetima nacionalni sud prekinuo postupak i postavio Sudu prethodno pitanje kako bi saznao „odnosi li se članak 52. Ugovora od 25. ožujka 1957. na odredbe koje je grad Biarritz donio u članku 3. dokumentacije za nadmetanje dana 25. siječnja 1983., a da mu pritom izravni cilj nije bio regulirati pristup djelatnosti koju obavljaju samozaposlene osobe i da je u javnom natječaju definirao način dodjele u najam lokala koji su dio njegove javne imovine, te na kraju, da je prihvaćanje kandidata uvjetovao državljanstvom [...]”.
- 8 Svojim pitanjem nacionalni sud u biti želi znati protivi li se članku 52. Ugovora o EEZ-u da se u dokumentaciji za nadmetanje u okviru javnog natječaja za dodjelu lokala koji je dio javne imovine neke općine prihvaćanje kandidatura uvjetuje državljanstvom.
- 9 Tužitelj u glavnom postupku primjećuje da pojam djelatnosti koje obavljaju samozaposlene osobe na koje se odnosi članak 52. Ugovora treba shvatiti u širem smislu i da se najam lokala koje je općina Biarritz namijenila za ručno rađene proizvode može smatrati nužnim za obavljanje njegove umjetničke profesije. Iz toga

proizlazi da mu se uskraćivanjem sudjelovanja u postupku dodjele zbog državljanstva, prema odredbama članka 3. dokumentacije za nadmetanje grada Biarritza, šteti u obavljanju njegove profesije i da je to diskriminirajuća praksa koja nije u skladu s izravno primjenjivim odredbama članka 52. Ugovora.

- 10 Komisija izjavljuje da je i ona sklona širem tumačenju članka 52. Ugovora. Naglašava da taj izravno primjenjiv članak čini posebnu primjenu općeg načela nediskriminacije na osnovi državljanstva iz članka 7. Ugovora i zabranjuje svaku diskriminaciju u postupanju prema nacionalnim državljanima i državljanima drugih država članica. Članak dakle podrazumijeva ukidanje odredaba i praksi koje zabranjuju ili ometaju ne samo pristup djelatnostima koje obavljaju samozaposlene osobe nego i obavljanje tih djelatnosti u Zajednici.
- 11 Komisija smatra da taj zahtjev proizlazi koliko iz teksta članka 52. samog Ugovora toliko i iz općeg programa za ukidanje ograničenja slobode poslovnog nastana (SL 1962, str. 36., glava III. „Ograničenja”, dio A), gdje su indikativno nabrojana ograničenja koja treba ukinuti što se, između ostalog, tiče mogućnosti sklapanja ugovora, podnošenja ponuda za državne nabave i nabave drugih javnih pravnih osoba, uživanja koncesija i javnih dozvola, stjecanja, iskorištavanja prava na pokretnine i nekretnine ili odricanja tog prava.
- 12 Naposljetku, Komisija procjenjuje da se zabrane uvedene člankom 52. Ugovora odnose ne samo na pravila koja je uvelo javno tijelo svake države članice ili koja su uvele profesionalne korporacije, što već proizlazi iz sudske prakse Suda, nego i na odredbe propisa ili administrativne prakse decentraliziranih tijela država članica.
- 13 Komisija iz toga zaključuje da je uskraćivanje tužitelju u glavnom postupku da zbog svojeg državljanstva sudjeluje u spornom javnom natječaju grada Biarritza utemeljeno na odredbi koja nije u skladu s temeljnim načelom poslovnog nastana, a to je izjednačenost s nacionalnim državljaninom. Nadalje, ta odredba nije opravdana nijednom od dvije iznimke predviđene u tom pogledu, odnosno izuzimanjem koje se odnosi na djelatnosti koje obuhvaćaju izvršavanje javnih ovlasti predviđenim člankom 55. Ugovora o EEZ-u, i izuzimanjem od javnog poretka predviđenim člankom 56.
- 14 Valja podsjetiti na to da, kao što je Sud utvrdio u više navrata, članak 52. Ugovora, koji je izravno primjenjiv u državama članicama sa završetkom prijelaznog razdoblja, čini jednu od temeljnih pravnih odredaba Zajednice. Taj članak u pogledu prava poslovnog nastana nameće poštovanje pravila izjednačavanja državljana drugih država članica s nacionalnim državljanima, zabranjujući svaku diskriminaciju na osnovi državljanstva koja proizlazi iz zakonodavstva, propisa ili nacionalnih praksa. Obveza poštovanja tog pravila odnosi se, kao što je Sud rekao u presudi od 28. travnja 1977. (Thieffry, 71/76, Zb., str. 765.), na sva nadležna javna tijela, poput zakonski priznatih profesionalnih korporacija.
- 15 U pogledu toga, također valjda podsjetiti da opći program koji je Vijeće donijelo 18. prosinca 1961. (SL 1962, str. 36.), imajući u vidu ukidanje ograničenja slobode poslovnog nastana, osigurava, kao što je Sud istaknuo u svojoj gore navedenoj presudi, korisne smjernice u pogledu provođenja pripadajućih odredaba Ugovora predviđajući (glava III. „Ograničenja”, dio A) ukidanje odredaba i praksi koje, kad su u pitanju stranci, isključuju, ograničavaju ili uvjetuju mogućnost ostvarivanja prava

koja se obično odnose na djelatnosti koje obavljaju samozaposlene osobe. Među tim pravima je osobito mogućnost: a) sklapanja poduzetničkih ugovora i ugovora o najmu poput ugovora o radu i komercijalnih najмова ili poljoprivrednih zakupa, kao i uživanja svih prava koja proizlaze iz tih ugovora, b) podnošenja ponuda ili sudjelovanja u svojstvu suugovaratelja ili podugovaratelja u državnim nabavama ili u nabavama drugih javnih pravnih osoba, c) uživanja koncesija ili dopuštenja koja dodjeljuju država ili druge javne pravne osobe, d) stjecanja, iskorištavanja prava na pokretnine i nekretnine ili odricanja tog prava.

- 16 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da svaka diskriminirajuća praksa ili propis u pogledu državljana drugih država članica, koje su donijele decentralizirane lokalne zajednice država članica, ulazi u područje zabrane članka 52. Ugovora. Usto treba naglasiti da se sloboda poslovnog nastana predviđena tim člankom odnosi ne samo na pristup djelatnostima koje obavljaju samozaposlene osobe, nego i na njihovo obavljanje u širem smislu. Najam lokala za poslovnu uporabu potreban je za obavljanje poslovne djelatnosti i ulazi u područje primjene članka 52. Ugovora o EEZ-u.
- 17 Stoga na pitanje koje je postavio Tribunal administratif de Pau (Upravni sud u Pauu) valja odgovoriti da se članku 52. Ugovora o EEZ-u protivi da se u okviru dodjele lokala koji je dio javne imovine općine, u dokumentaciji za nadmetanje prihvaćanje kandidatura uvjetuje državljanstvom.

Troškovi

- 18 Troškovi Komisije, koja je podnijela očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred nacionalnim sudom, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (peto vijeće),

odlučujući o pitanju koje je rješenjem od 20. srpnja 1984. uputio Tribunal administratif de Pau (Upravni sud u Pauu), odlučuje:

Članku 52. Ugovora o EEZ-u protivi se da u okviru dodjele lokala koji je dio javne imovine općine, u dokumentaciji za nadmetanje prihvaćanje kandidatura uvjetuje državljanstvom.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 18. lipnja 1985.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski

RADNI PRIJEVOD